

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Бараненко Дмитро Володимирович

доктор юридичних наук,

професор кафедри теорії та історії держави і права

*Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова
м. Миколаїв, Україна*

В сучасному світі необхідною умовою ефективної людської діяльності є інформаційні ресурси. Їх кількість і якість, ступінь доступності та використання є визначальними чинниками соціально-економічного розвитку суспільства, успішної інтеграції в цивілізований світ.

Інформаційні ресурси України включають бази даних, бібліотечні, архівні, статистичні та інші фонди, реєстри, кадастри, класифікатори, довідники та словники, Інтернет-сайти, інші інформаційні об'єкти. Частина цих інформаційних ресурсів є державною, вони створюються і використовуються центральними та місцевими органами влади і організаціями безпосередньо або за їх участю (фінансовому, організаційному, технологічному тощо) [1, с. 41].

Ефективне використання ресурсів інформації відкриває перед органами виконавчої влади низку можливостей. До таких належать автоматичне планування діяльності, використання експертних систем, які виконують частину рутинної роботи, та налагодження діалогу між наукою і практикою в режимі реального часу. Інформаційні ресурси можуть застосовуватися і як допоміжний засіб для внутрішніх процесів публічного управління, і для опублікування найбільш важливих її положень. Останнє робить стратегію правового розвитку публічного управління більш прозорішою та зрозумілішою людині, що є головним аспектом європейського публічного управління [2, с. 11].

Створення об'ємних інформаційних ресурсів, розвиток комунікаційних мереж збільшує науковий внесок у соціально-правові та духовні інновації, механізми соціальних, культурних і політичних змін. У правовій сфері створюються нові можливості для впливу на суспільну свідомість, політичні установки й орієнтації різних соціальних груп [3, с. 6].

В Україні поступово розвивається «електронна демократія», що дозволяє перерозподіляти владні повноваження і управлінські функції на користь суспільства, представленого громадянами, різними громадами,

асоціаціями, приватними структурами між державними органами та органами публічного управління [4, с. 43].

Крім безсумнівного позитивного потенціалу (наприклад, за допомогою інформаційних ресурсів мережі Інтернет можна істотно підвищити якість надання публічних (адміністративних) послуг населенню), мають місце і негативні наслідки (неможливість здійснення контролю вмісту ресурсів мережі Інтернет тягне за собою появу у вільному доступі сайтів з інформацією протиправного змісту) [5, с. 34].

Тому важливо усвідомлено підходити до нормативно-правового регулювання накопичення та використання інформаційних ресурсів, особливо при їх використанні у сфері публічного управління, де кінцевим бенефіціаром відповідальності є держава.

Інформаційна взаємодія здійснюється за допомогою інформаційних технологій і технічних засобів, тобто електронної інформаційної системи.

В національному законодавстві під інформаційною системою розуміється сукупність інформації, що міститься в базах даних, а також інформаційних технологій і технічних засобів, які забезпечують її обробку. Закон України «Про телекомунікації» визначає інформаційну систему загального доступу як сукупність телекомунікаційних мереж і засобів для накопичення, обробки, зберігання, передавання даних [6].

В літературі інформаційна система згадується як система обробки інформації на основі програмного забезпечення, інших засобів автоматизованої обробки й обігу інформації [7, с. 229].

З позиції теорії інформаційних технологій і систем, інформаційна система – це технологічна система, що становить сукупність технічних, програмних та інших засобів, об'єднаних структурно і функціонально для забезпечення одного або декількох видів процесів обробки інформації за допомогою наявної, отримання одних інформаційних об'єктів з інших, шляхом виконання певних процедур та її передачі користувачеві. Невід'ємною частиною інформаційної системи є обробка інформації і її передача [8, с. 119].

Дослідження інформаційних технологій у публічному управлінні України ставить ряд питань щодо адміністративно-правового аспекту обміну, використання інформаційних ресурсів і єдиного інформаційного простору держави, забезпечивши при цьому інформаційний суверенітет і належний рівень інформаційної безпеки.

У контексті публічного управління інформаційний обмін і обмін інформацією не мають відмінностей. Вони є давно використовуваними поняттями, але, незважаючи на це їх визначення досить складно знайти в нормативних правових документах. Хоча існує ряд нормативно-правових документів, угод, договорів укладених з метою інформаційного обміну або обміну інформацією, відомчих нормативних документів, що регулюють

інформаційний обмін або обмін інформацією, тільки деякі з них дають визначення цього поняття стосовно визначеного об'єкту правового регулювання. У зв'язку з асоціацією України і Європейського Союзу, що вимагає активного впровадження інформаційних технологій і застосування електронного документа як предмета інформаційного обміну, міжнародні організації і держави, в тому числі й Україна, намагаються врегулювати прогалини в праві, пов'язані з регулюванням електронного документообігу та визначення ключових понять названого процесу.

В системі національного права також відсутнє загальноприйняте визначення поняття електронний документ. При розробці нормативних документів кожен центральний орган публічної влади формулює визначення названого поняття з урахуванням своєї специфіки у вузькому сенсі.

Доцільно відзначити, що немає єдиного підходу і до формування нормативних актів, які закріплюють поняття «електронний документ» і суспільних відносин, пов'язаних з електронним документообігом. Очевидно, що у контексті адаптації національного законодавства до вимог ЄС необхідно в національному законодавстві закріпити визначення поняття електронного документообігу, яке в європейському законодавстві перетерпіло зміни з моменту первинного визначення у директиві ЄС (Директива Європейського Парламенту та Ради Євросоюзу 1999/93 / EC від 13 грудня 1999 р. «Про правові основи для Європейського товариства щодо використання електронного підпису») [9].

В ході подальшого уточнення і конкретизації поняття інформаційний обмін, інформаційна взаємодія, інформаційні ресурси, інформаційний простір особливо в світлі уваги до цієї проблеми на державному рівні і значного зростання наукових публікацій, позначаються основні напрями їх вивчення, серед яких можуть бути:

- по-перше, це розробка інформаційного законодавства регулюючого проблеми управління інформаційними ресурсами, забезпечення права кожного на вільне отримання інформації із загальнодоступних інформаційних систем, удосконалення інституту інтелектуальної власності на результати творчої діяльності та документовану відкриту інформацію, необхідність удосконалення: відповідних цивільно-правових норм щодо регулювання доступу до інформації, відповідальності суб'єктів правового регулювання за якість і своєчасність надання інформаційних продуктів і послуг і інші.

- по-друге, удосконалення систем взаємодії інтегрованих систем і баз даних публічного значення на рівні держави в цілому та на рівні її адміністративно-територіальних одиниць (областей, міст, районів) ліквідація регіональних і відомчих бар'єрів на шляху поширення інформації, інформатизація управлінських процесів публічного управління

влади, впровадження нових методів управління, заснованих на застосуванні сучасних технологій і розробок у технічній і в правовій сфері.

– по-третє, вивчення проблем інтеграції України у європейський і світовий інформаційний простір і міжнародні системи інформаційного обміну, виявлення індикаторів інтеграційних процесів, вивчення інформаційного простору України, включаючи дослідження інформаційних ресурсів україномовної мережі Інтернет, системи цінностей національних користувачів Всесвітньої павутини, проблем нерівномірного розвитку інформаційного суспільства в нашій країні.

– по-четверте, дослідження перспектив інформаційного ринку в Україні у контексті європейських інтеграційних процесів і агресії Російської Федерації щодо України, розробка і обговорення проєктів регулюючих норм для управління розвитком підприємницької діяльності в сфері інформаційних послуг.

– по-п'яте, інформаційне забезпечення науково-технічного персоналу, приведення бібліотек і їх інформаційних систем у відповідність зі зростанням вимог щодо задоволення потреб вчених і працівників сфери освіти, розробка дистанційних освітніх технологій, направлених на використання системи гнучкого безперервної освіти, гнучких графіків проведення занять в синхронному і асинхронному режимах.

– по-шосте, технічні проблеми управління доступом до інформаційних ресурсів, створення рівних умов для творців інформаційних продуктів і усунення монополізму окремих структур, розробка єдиних вимог до програмного забезпечення і систем документального забезпечення управління.

Таким чином, незважаючи на наявність широкого спектра досліджень проблем, що породжуються інформатизацією суспільства, пов'язаних зі зміною соціальної структури суспільства зумовленим європейським вектором України, забезпеченням територіальної цілісності та суверенітету держави, проблематика інформаційного обміну і інформаційно-правової взаємодії у публічному управлінні в Україні не обмежується явищами і процесами макросоціального порядку, але криється і в управлінні інформаційними ресурсами кожного соціального інституту окремо.

Література:

1. Клейшмідт Ю. Інституціональне забезпечення державного управління розвитком електронних інформаційних ресурсів. *Актуальні проблеми державного управління*. 2019. Вип. 4. С. 38-43.

2. Кузнецова М.Ю. Органи виконавчої влади України як суб'єкт інформаційних правовідносин : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2015. 23 с.

3. Старченко А.Ю. Інформаційні ресурси в органах виконавчої влади (адміністративно-правовий аналіз) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2015. 19 с.
4. Бодак Н.В. Адміністративно-правові засади організації місцевої влади : сучасний стан та перспективи розвитку : дис. ... канд. юридич. наук : 12.00.07. Ужгород, 2017. 220 с.
5. Бараненко Д.В. Окремі аспекти оптимізації адміністративно-правового регулювання інформаційної взаємодії центральних органів виконавчої влади. *Правові новели*. 2020. № 12. Том 2. С. 33-36.
6. Про телекомунікації : Закон України від 18 листопада 2003 р. № 1280-IV. URL.: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
7. Бондар Т.І. Влада в системі комунікації та її трансформації в інформаційному суспільстві. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 7 : Релігієзнавство. Культурологія. Філософія*. 2020. Вип. 42. С. 224-233.
8. Яцюк С.В., Кірюшатова Т.Г. Інформаційна система державного управління та актуальність її впровадження в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Інформаційні системи та мережі*. 2019. Вип. 5. С. 116-124.
9. Директива Європейського Парламенту та Ради Євросоюзу 1999/93 / ЕС від 13 грудня 1999 р. «Про правові основи для Європейського товариства щодо використання електронного підпису». Офіційний переклад: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_240#Text

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-287-9-24>

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ У БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ

Блінова Ганна Олександрівна

докторка юридичних наук, доцент

Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»

м. Дніпро, Україна

Вступ. Збитки України від війни, що веде Росія на нашій території, на сьогодні складають 127 млрд доларів. На найбільшу суму пошкоджено житловий фонд – 39.7% або 50,5 млрд дол. Загалом за останніми даними пошкоджено та зруйновано 135,8 тис. приватних та багатоквартирних будинків. Загальна площа пошкоджених або зруйнованих об'єктів